

Opera și biografia poetului și prozatorului George Bacovia au suscit, încă dintru început, atenția și interesul, constant, al unor istorici și critici literari care i-au cercetat și comentat temele majore ale creației sale.

De dimensiuni reduse, opera lui George Bacovia a promovat o lectură specială, chiar din partea mentorilor și confracților săi, precum Alexandru Macedonski, Ovid Densusianu, G. Ibrăileanu, Mihail Dragomirescu, E. Lovinescu și I.M. Rașcu, acesta din urmă evocându-l cu simpatie și înțelegere în pagini de memorii.

La sugestia istoricului și criticului literar Constantin Călin (n. 1940), unul dintre cei mai însemnați exegeți și biografi ai lui George Bacovia, am cercetat presa exilului românesc, unde am găsit un microeseu *Despre poezia lui Bacovia*, ce aparține poetului, prozatorului și publicistului Nicolae Novac².

Se cuvine să precizez că acest eseu al lui Nicolae Novac a fost elaborat după *lectura* poeziei lui George Bacovia, pe care a sistematizat-o și editat-o poetul Adrian Maniu³ în arhicunoscuta colecție a Fundațiilor Regale.

Această contribuție la exegeza poeziei lui George Bacovia, semnificativă în contextul apariției în presa românească din America, a avut menirea de a sensibiliza pe cei din *exil* asupra unui creator singular prin operă și, evident, prin biografie.

Nicolae Novac, el însuși un notabil poet, intuiește, cu o *anume* siguranță, temele esențiale ale universului bacovian, insistând pe *aticismul* limbajului și, desigur, pe *muzicalitatea* cu totul excepțională a expresiei poetice.

Această microexegeză publicată în presa exilului românesc din America, în anul 1954, nu a putut fi cunoscută de George Bacovia și, evident, nici de Liviu Chiscop, întâiul biobibliograf al celui mai important poet simbolist din spațiul românesc, din motive ideologice și administrative.

Despre poezia lui Bacovia

de Nicolae Novac

Din întreaga lirică română, George Bacovia rămâne, fără doar și poate, figura cea mai stranie.

N-a scris mult. Ba dimpotrivă, extrem de puțin. Totuși, opera lui joacă un rol mare în evoluția liricii și culturii românești. Pentru că este unică.

Vocabularul lui Bacovia, este, în general, sărac. Sărac în sensul că el, spre deosebire de Arghezi sau Aron Cotruș, nu creează cuvinte. El ia din limbă însă, cuvinte uzuale, de cele mai multe ori lipsite de orice rezonanță poetică, dar

Nicolae SCURTU

Întregiri la biobibliografia lui George Bacovia

DESPRE POEZIA LUI BACOVIA DE NICOLAE NOVAC

Din întreaga lirică română, George Bacovia rămâne, fără doar și poate, figura cea mai stranie.

N-a scris mult. Ba dimpotrivă, extrem de puțin. Totuși, opera lui, joacă un rol mare în evoluția liricii și culturii românești. Pentru că este unică.

Vocabularul lui Bacovia, este, în general, sărac. Sărac în sensul că el, spre deosebire de Arghezi sau Aron Cotruș, nu creează cuvinte. El ia din limbă însă, cuvinte uzuale, de cele mai multe ori lipsite de orice rezonanță poetică, dar ca și, în verzele de melodie, oase. Pe Bacovia, pare însă să nu-l intereseze obștuși de puțin lexicul. El este obsedat de imagine. Și din acest punct de vedere, Bacovia rămâne neîntrecut. Cu cuvinte puține, el creează imagini, noi, puternice, eguduitoare. Bacovia, de multe ori neglijează ritmul, neglijează rima, urmărind imaginea pe care o vrea cât mai clară, cât mai plastică, și interesant, cu același cuvânt, el reușește să creeze imagini diferite. Numai schimbându-1 locul în versuri cu același conținut. Specifică, din acest punct de vedere, este poezia: „Plumb”.

Dormeau adânc sicriile de plumb
Și flori de plumb și funerar vestmânt,
Stam singur în cavou... și era vânt...
Și scârțiau coroanele de plumb.

Dormea întors amorul meu de plumb
Pe flori de plumb, și-am început să-l strig,
Stam singur lângă mort... și era frig...
Și-i atârnam aripile de plumb.

Insistența cu care Bacovia repeta unele cuvinte și așezarea lor în balanța versului, nu este o simplă întâmplare. Și pentru acest motiv, noi nu împărtășim părerea lui Adrian Maniu, când spune că „Poezia lui Bacovia nu are meșteșug - atât e de simplă...”

Că poezia lui Bacovia ni se pare extrem de simplă, este adevărat. Dar, poate, tocmai în acest aspect simplist al poeziei, stă ascunsă arta, marea artă a lui Bacovia. Poezia lui este gândită, calculată. Bacovia este unul dintre cei mai mari meșteșugari ai litericii românești. La el fiecare cuvânt este judecat și pus acolo, tocmai acolo unde trebuia pus, pentru a da echilibru unui vers, care, după cum am spus, nu respectă întotdeauna metrica, nici forma clasică a poeziei, ci urmărește repetat, voit, insistent, imaginea și numai imaginea.

Uneori Bacovia este obsedat de melodia versului și ecoul ei. Aci, melodia și ecoul, vin să întărească imaginea, pentru a stârni sentimentul. Impresiile vizuale și auditive sunt, parcă, matematic calculate de poet, în așa fel încât ele redau perfect sentimentul care-l stăpânea pe poet în momentul creației. Și afirmația lui Adrian Maniu, că Bacovia își cânta poeziile, nu vine decât să ne întărească convingerea că Bacovia

adevărat. Dar, poate, tocmai în acest aspect simplist al poeziei stă ascunsă arta, marea artă a lui Bacovia.

Poezia lui este gândită, calculată. Bacovia este unul dintre cei mai mari meșteșugari ai litericii românești. La el fiecare cuvânt este judecat și pus acolo, tocmai acolo unde trebuia pus, pentru a da echilibru unui vers, care, după cum am spus, nu respectă întotdeauna metrica, nici forma clasică a poeziei, ci urmărește repetat, voit, insistent, imaginea și numai imaginea.

Uneori Bacovia este obsedat de melodia versului și ecoul ei. Aci, melodia și ecoul, vin să întărească imaginea, pentru a stârni sentimentul. Impresiile vizuale și auditive sunt, parcă, matematic calculate de poet, în așa fel încât ele redau perfect sentimentul care-l stăpânea pe poet în momentul creației. Și afirmația lui Adrian Maniu, că Bacovia își cânta poeziile, nu vine decât să ne întărească convingerea că Bacovia

adevărat. Dar, poate, tocmai în acest aspect simplist al poeziei stă ascunsă arta, marea artă a lui Bacovia.

Poezia lui este gândită, calculată. Bacovia este unul dintre cei mai mari meșteșugari ai litericii românești. La el fiecare cuvânt este judecat și pus acolo, tocmai acolo unde trebuia pus, pentru a da echilibru unui vers, care, după cum am spus, nu respectă întotdeauna metrica, nici forma clasică a poeziei, ci urmărește repetat, voit, insistent, imaginea și numai imaginea.

1.și meșteșugărea cu minuțiozitate poeziile...
Bacovia ar putea fi considerat cântăreț exclusiv a două anotimpuri: iarna și toamna. Din cele 54 de bucăți ce alcătuiesc volumul de „Poezii” apărut în editura Fundațiilor Regale (București 1934), în 11 întâlnim iarna și în 19 toamna. În celelalte 24, temele variază.

Poezia lui Bacovia începe acolo unde sfârșește bucuria. Tristă, în fiorător de tristă și dezolantă, poezia lui Bacovia ascunde totuși soare frumoase și artistice, neegalată însă în lirica românească. Neîntrecut maestru al metaforei și al imaginii, Bacovia a realizat, cu un vocabular sărac, un orizont poetic de uriașă dimensiune. Poeziile lui sunt în general scurte: două, trei sau patru strofe. În întreg volumul nu întâlnim decât 3 poezii de câte 5 strofe (Belșug, Panorama și Nervi de toamnă); una singură de 6 strofe (Decembrie); și una de 8 strofe (Marș funebru). Deosebit, Bacovia utilizează, în general, un vers scurt.

Din tot ceea ce a realizat el, ne vine să credem că Bacovia a considerat poezia un giuvaer, care, cu cât e mai mic, mai cizelat, cu atât este mai prețios. Și, un lucru este cert, Bacovia a avut un adevărat cult al poeziei. Al acelei poezii care să spună mult, în cât mai puține cuvinte și într-o formă cât mai adecvată sentimentului trăit și care trebuia stârnit în cititor. Fiecare poezie a lui Bacovia este un tot. Nici un adaos și nici o schimbare, nici măcar în ceea ce privește punctuația, nu mai este posibil. Fiecare cuvânt, fiecare virgulă, fiecare punct, este pus acolo unde trebuie. Totul este realizat într-o tehnică strict bacoviană și nu admite nicio altă modificare. Niciuna din poeziile lui Bacovia nu-ți lasă, după lectură, regretul că s-a sfârșit prea repede, sau impresia că poetul ar mai fi putut adăuga una sau două strofe, pentru întregire. Căci el spune în 8 sau 12 versuri, tot ceea ce trebuia să spună, fără goluri și fără așteptări sau trimiteri în închipuire pentru o completare a sentimentului.

Este adevărat că Bacovia a scris puțin. Extrem de puțin. Și tot adevărat este că nu tot ceea ce a scris el, va rămâne. Sunt bucăți, oare și vreme, vor fi uitate. Dacă în care tehnica lui Bacovia nu de pășește osumul, dar sunt, iarși, bucăți ce nu pot să lipsească dintr-o antologie a litericii românești. Pentru că ele sunt unice. Pentru că ele, în orizontul poetic românesc, ocupă un loc bine stabilit. Pentru că ele au adus ceva nou, atât din punctul de vedere al concepției, cât și al realizării artistice. Pentru că Bacovia, cu toate încercările ce s-au făcut, n-a putut fi nici egalat și nici atins cel puțin. El a rămas unic. Bacovia n-a avut discipoli. N-a făcut școală, așa cum au făcut alți poeți ai generației sale. Dar a influențat, este drept, o generație de poeți care și-au găsit în durerile lui demigurgice, un liman, o oază în deșertul torid al chinurilor lor metafizice. Bacovia n-a fost un psihopat. Suferințele lui nu pot fi explicate pe baza psihanalizei freudiene. Bacovia și-a purtat, omenește, crucea unui destin care a fost al său și numai al său și nu al altui. El a avut nădejde, a avut speranță, a avut încredere în sine și în ceilalți. El a avut încredere în sine și în ceilalți. El a avut încredere în sine și în ceilalți. El a avut încredere în sine și în ceilalți.

• Două pagini din revista „Vers”, anul 4, nr. 4

Neîntrecut maestru al metaforei și imaginii, Bacovia a realizat, cu un vocabular sărac, un orizont poetic de uriașă dimensiune. Poeziile lui sunt în general scurte: două, trei sau patru strofe. În întreg volumul nu întâlnim decât 3 poezii de câte 5 strofe (Belșug, Panorama și Nervi de toamnă); una singură de 6 strofe (Decembrie); și una de 8 strofe (Marș funebru). De asemenea, Bacovia utilizează, în general, un vers scurt.

Din tot ceea ce a realizat el, ne vine să credem că Bacovia a considerat poezia un giuvaer, care, cu cât e mai mic, mai cizelat, cu atât este mai prețios.

Și, un lucru este cert, Bacovia a avut un adevărat cult al poeziei. Al acelei poezii care să spună mult, în cât mai puține cuvinte și într-o formă cât mai adecvată sentimentului trăit și care trebuia stârnit în cititor.

Fiecare poezie a lui Bacovia este un tot. Nici un adaos, și nici o schimbare, nici măcar în ceea ce privește punctuația, nu mai este posibil. Fiecare cuvânt, fiecare virgulă, fiecare punct, este pus acolo unde trebuie. Totul este realizat într-o tehnică strict bacoviană și nu admite nici o altă modificare. Nici una din poeziile lui Bacovia nu-ți lasă, după lectură, regretul că s-a sfârșit prea repede, sau impresia că poetul ar mai fi putut adăuga una sau două strofe, pentru întregire. Căci el spune în 8 sau 12 versuri, tot ceea ce trebuia să spună, fără goluri și fără așteptări sau trimiteri în închipuire pentru o completare a sentimentului.

Este adevărat că Bacovia a scris puțin. Extrem de puțin. Și tot adevărat este că nu tot ceea ce a scris el va rămâne. Sunt bucăți, care cu vremea, vor fi uitate. Bucăți, în care tehnica lui Bacovia nu depășește comunul. Dar sunt, iarși, bucăți ce nu pot să lipsească dintr-o antologie a liricii românești. Pentru că ele sunt unice. Pentru că ele, în orizontul poetic românesc, ocupă un loc bine stabilit. Pentru că ele au adus ceva nou, atât din punctul de vedere al concepției, cât și al realizării artistice: fenomenul Bacovia.

Spunem „fenomen” și nu „curent”. Pentru că Bacovia, cu toate încercările ce s-au făcut, n-a putut fi nici egalat și nici atins cel puțin. El a rămas unic. Bacovia n-a avut discipoli. N-a făcut școală, așa cum au făcut alți poeți ai generației sale. Dar a influențat, este drept, elemente mai tinere care și-au găsit în durerile lui demigurgice, un liman, o oază în deșertul torid al chinurilor lor metafizice.

Bacovia n-a fost un psihopat. Suferințele lui nu pot fi explicate pe baza psihanalizei freudiene. Bacovia și-a purtat, omenește, crucea unui destin care a fost al său și numai al său și care n-a avut nimic comun cu sentimentele refulate sau cu neîmplinirile psihologice. Căci Bacovia n-a râvnit niciodată, nici măcar în intimitatea gândului său la cununa de lauri a gloriei trecătoare.

El este cel mai modest, am putea spune chiar revoltător de modest, rapsod român. De o smerenie samaritană, Bacovia a trecut prin lume, cântând psalmii durerilor omenești. Veșnicii psalmi, ai veșnicilor dureri.

Note

1. Nicolae Novac - *Despre poezia lui Bacovia în Vers*, 4, nr. 4, octombrie-decembrie 1954, p. 9-10.
2. Nicolae Novac (1919-2003), pseudonimul lui Aurel D. Bugariu, poet, prozator, publicist și traducător. A condus și coordonat revista *Vers* (1951-1957), care a apărut, inițial, în Germania, iar apoi în America.
3. George Bacovia - *Poezii. Cu o prefață de Adrian Maniu și un desen inedit al autorului de I. Anestin*. București, Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol II”, 1934.